

J. H. Mægaard.

Nutidens Disciplin

med særligt Hensik paa Sjøvæsenet

19. 1. 1937.

2 Indlæg 23. 2.

(der skulde
have været 3 Indlæg).

NUTIDENS DISCIPLIN .

MED SÆRLIGT HENBLIK PAA SØVÆRNET.

Foredrag afholdt i Sølieutenant-Selskabet d. 19/11 1937.

1. Indledning.

Kan de to Ord Disciplin og Nutiden overhovedet nævnes i Forbindelse med hinanden her i Danmark? Dette Spørgsmaal er ikke helt uberettiget. Jeg for mit Vedkommende har allerede besvaret det med et Ja ved at samle de Tanker og Synspunkter, jeg har ønsket at fremføre i dette ærverdige Selskab i Aften under disse to Ord. Nogle vil maaske svare med et Nej eller næppe; dem haaber jeg at kunne overbevise om Rigtigheden af min Mening.

I Aarene 1820-23 afholdtes ikke mindre end 8 Foredrag i dette Selskab om Disciplin, mest om Disciplinen i den engelske og franske Flaade. Sidste Gang, Emnet blev behandlet i et selvstændigt Foredrag, var i 1831 af Lieutenant Dahlerup. Senere har Forholdet mellem Chef og Officerer været behandlet, og Spørgsmaalet har naturligvis ofte været mere eller mindre periferisk berørt; men jeg tror, at Tiden nu er inde til atter at tage det op til grundig Behandling.

Det Spørgsmaal, der maa søges besvaret, er: "Hvorledes skabes og opretholdes i vore Dage den bedst mulige Disciplin i det danske Søværn."

Dette Spørgsmaal er det naturligvis ikke muligt at besvare fuldstændig i Aften; men for at faa en Debat igang, vil jeg dog forsøge en Besvarelse, idet jeg vil begynde med at se paa, hvad der i særlig Grad præger Nutiden, og hvilke Konsekvenser, dette har haft for Forholdene og Disciplinen i Flaaden. Dernæst maa Begrebet Disciplin defineres, saa vi kan se paa, hvordan den bedst kan tilpasses Forholdene.

2. Hvad der i særlig grad præger Nutiden.

Det skal straks indrømmes, at Nutiden synes mere præget af Oprør end af Disciplin, mere af Forvirring end af Orden. Men netop derfor vilde det være interessant at undersøge, om man ikke kunde finde en vis Plan i det hele, en vis Linie i Udviklingen.

Den største Vanskelighed, Opdrageren i vore Dage støder paa, er, at den gamle simple Opdragelsesmetode, der bestod i at sige og gennemføre: "Saadan skal du gøre, for saadan maatte jeg gøre, da jeg var ung", ikke lader sig praktisere mere. I Dag kan en Chef f. Eks. ikke - som da jeg var Kadet - gennemføre, at Kadetternes Vasketøj skal opbevares i Lasten, alene med den Motivering, at saadan var det i hans Kadettid, og uanset, at Vasketøjet tager Skade af Lastvandet, og at Tidens Udvikling har medført, at der nu er Mulighed for at anbringe det paa et godt og tørt Sted.

Den daværende Chef begik den Fejl, som mange begaar den Dag i Dag, ikke at tage de rigtige Konsekvenser af Tidens Udvikling. I dette Tilfælde bestod Fejlen i, at en Mulighed for Bekvemmelighed, som de bedre Pladsforhold i de nyere Skibe tillod, ikke blev udnyttet. Jeg tænker mig, at Chefen følte ved sig selv, at den haarde Opdragelse, han selv havde faaet i Sejlskibene, havde været ham og Tjenesten til saa stor Nytte, at han helt igennem maatte føre den videre paa dem, han skulde opdrage. Den Skade, der skete os ved en saadan Konservatisme, var kun ringe, ja, for intet at regne med den Skade, der er sket Ungdommen derved, at Menneskene i Almindelighed har ladet sig fuldstændig imponere af alle de Vidundere, Teknikken har forsynet os med i Løbet af de sidste 2-3 Menneskealdre.

Lad os kaste et Blik paa Resultatet heraf. Først Arbejdsløsheden med alle de Ulykker, den bringer over Ungdommen og hele Samfundet. Den foruroligende Udbredelse i alle Samfundslag af de saakaldte Degenerationssygdomme, Nerve- og Sindslidelser, Sukkersyge, Nyresygdomme og mange flere. Lægekunsten arbejder under Højtryk for at kure det voksende Antal Syge paa Sind og Legeme, og de retshaandhavende Myndigheder søger paa alle Maader at forbedre et voksende Antal Forbryderes Sjæl og Sind. Staten prøver forgæves at løse Problemer, den slet ikke kan magte, som Svangerskabspro-

blemet og hele Ungdomsspørgsmaalet, Problemer, som alle er enige om, maa og skal løses. Men intet Menneske har Autoritet til at fastsætte og gennemføre de Leveregler, der, der kunde sikre den civiliserede Menneskehed Sundhed paa Legeme og Sjæl.

Man maa i høj Grad beklage, at alt hvad Naturvidenskaben og Teknikken i Forening har frembragt af Muligheder for Letteiser og Behageligheder i det daglige Liv, er blevet modtaget og udnyttet saa kritikløst af Menneskeheden, som sket er, mere ukritisk end vore Dages Børn er overfor Legetøj. Man maa beklage, at Menneskeanden ikke, da Mulighederne begyndte at vise sig, stillede Teknikken bestemte Opgaver efter en Retningslinie som: "Opfind og konstruer Maskiner, som kan gøre alt det Arbejde, der er usundt for Mennesker, og som kan skaffe den størst mulige Procentdel af Menneskene gode og sunde Kaar, men det Arbejde, der ^{er} nødvendigt for vor Legemlige og sjælelige Sundhed, det vover I ikke at tage fra os."

Ja, man kan beklage, men det fører ikke frem over. Nu er vi engang, hvor vi er, og maa se at finde en Vej, der fører videre og i den rigtige Retning. Først kan det være nyttigt at konstatere, at den tekniske Udvikling er foregaaet med en saa enorm Hastighedsforøgelse i de sidste to Menneskealdre, at det intet Under er, at ~~Ma~~ Menneskesindet slet ikke har kunnet følge med, endsige tage Ledelsen. Man maa betænke, at der indenfor Orlogsmarinen er sket en lige saa stor Udvikling i det sidste 3/4 Aarhundrede som i de 17 foregaaende Aarhundreder (Admiral Bacon). I det civile Liv er Forholdet formentlig et lignende.

Det er denne voldsomme Hastighedsforøgelse i Udviklingen, der har sat Tempoet i det daglige Liv op i en hidtil ukendt Højde. Forældre og andre Myndigheder er i Farten fulgt med Tiden paa en forkert Maade, og har derfor været daarlige Opdragere for deres Børn og daarlige Vejledere for Ungdommen. I Erkendelse heraf har denne en Tendens til at kaste al overleveret Ballast over Bord, det anvendelige og uanvendelige imellem hinanden, godt og daarligt i skøn Forening. Men saadan kan man jo ikke bære sig ad uden at kuldsejle.

Noget maa der altsaa gøres. En stor Del af Ungdommen har allerede en Fornemmelse heraf, og det er paa Tide, at vi ældre gør os det klart; thi kun hvis alle gode Kræfter i Samfundet foener sig

om at finde de rette Veje at gaa, kan man haabe paa at finde Vej ud af Ufæret.

Den aartusindgamle Skik at Forældre skal tugte, d.v.s. opdrage deres Børn, d.v.s. paavirke deres Sind i den rigtige Retning, gælder selvfølgelig stadig. Til Tider har Staten delvis ^{draget} ~~overtaget~~ denne Pligt til særlig kyndige Lærere, og saadan er det ogsaa for Tiden. Disse kyndige har et særligt stort Ansvar i en Tid som denne, hvor almindelige Mennesker har svært ved at følge med. Igennem Værnepligten har Staten overdraget os en Del af dette Ansvar. Vi har en samfundsmæssig Opgave, som vi ganske vist deler med andre - Skolerne, Radioen, Filmen, Pressen og hvem der ellers har Lejlighed til at paavirke de unge - men andres Forsømmelighed kan jo ikke berettige vor. Den Omstændighed, at ca. 1000 unge danske Mænd hvert Aar bor hos os ligesom paa en Kostskole, giver os en stor Mulighed for at udrette noget, som vi ikke kan forsvare at lade ubenyttet. For hver Gang det lykkes at bibringe en Værnepligtig en god Vane eller blot give ham en god Impuls eller styrke hans Helbred, tjener vi det Gode i Almindelighed og vort Samfund og vort Vern.

For at kunne virke med den fornødne Myndighed paa de unge, maa vi benytte de Fortin, vi har frem for dem, fornemmelig større Viden og mere trænet Tænkeevne og Dømmekraft. Men vi bør vist først benytte disse Fortin til at revidere vore egne Anskuelser og vor egen Væremåde. Vi maa undersøge, om begge er i Overensstemmelse med de Værdier, der har vist sig at have Levedygtighed igennem lange Tider. Vor Viden om vore Fædres Liv her i Norden og om hele det kristne Kultursamfunds Liv fra de ældste Tider kommer os her til Gode. Det er muligt, at det efter denne Undersøgelse vil vise sig, at det meste af hvad vi har lært af vore Forældre og foresatte, er rigtigt, men det er ikke paa Forhaand givet.

Kun ved at lade de daarlige Traditioner falde og med des mere Kraft gennemføre de gode, samtidig med at den møderne Tekniks mange vidunderlige Frembringelser tages i den gode Sags Tjeneste, kan vi undgaa at alt hvad der hedder Tradition bliver rendt over Ende.

Hvad vi oplever i Nutiden er vel intet mindre end den æld-

gamle Kamp mellem det Gode og det Onde, en Kamp, hvor snart det ene, snart det andet har Overtaget, og det forekommer mig, at der er adskilligt i Tidens Rørelser, der peger paa, at Strømmen er ved at vende.

Den Pligtfølelse, de unge Værnepligtige gennemgaaende mødte med tidligere, skyldtes maaske i højere Grad, end man har gjort sig klart, Kirkens Indflydelse paa Menneskene. Og alt som denne Indflydelse ~~er~~ i den sidste Menneskealder er aftaget, er Ansvar~~et~~ vokset for den verdslige Øvrighed og for alle ledende Personer helt ned til Familiefaderen. Det ser ud til, at disse Myndigheder ikke i tilstrækkelig Grad har været sig dette Ansvar bevidst; men vi, der er mere ideelt indstillet gennem vor Opdragelse, skulde have bedre Mulighed for at vise os Ansvar~~et~~ voksne.

Selv Kirken har svigtet, maaske for^{di} den i endnu højere Grad end Værnene hviler paa Tradition; men nu er der Udsigt til, at dens Indflydelse atter vil vokse, idet et lignende Revisionsarbejde som det, jeg slaar til Lyd for i Søværnet, fo^længst er paa-begyndt indenfor Kirken af nogle af dens Præster. Man søger bort fra det uvæsentlige og paaheftede og ind til Kernen, og faar derved Ungdommen i Tale.

Der kunde nævnes mange andre Rørelser i Tiden, der fremmer~~er~~ det Godes Sag, som Spejderbevægelsen, Sporten, bedre Boligforhold o.s.v.. Ogsaa i Hæren har den gode Sag en Forbundsfa^lle, idet der allerede i Fodfolkets Uddannelsesplan fra 1925 kom til at staa: "Samtidig med den almindelige Soldateruddannelse haves for Øje, at Uddannelsen bør virke opdragende paa Landets Ungdom og give den en Paavirkning i aandelig og moralsk Henseende, der - ogsaa rent samfundsmæssigt set - er til Gavn for Land og Folk."

Resultatet af dette Vue over Tiden og dens Rørelser er da, at vi lever i en stærk Brydningstid, og at en Tendens til Samling om de ældgamle Idealer under nye Former kan spores, samtidig med at mange Kræfter virker for en bedre Opdragelse af Ungdommen.

3. Konsekvenser for Flaaden.

Teknikkens Sejersgang har haft en for Forholdene og Disciplinen i Flaaden Skæbnesvanger Følge. Af det Personel, der er rigtig opdraget i Sejlskibstiden eller i hvert Fald i Sejlskibe, er nu kun faa tilbage i Tjenesten, og dermed er denne Epoke afsluttet. I Sejlskibstiden følte alle, der foer til Søs, lige fra Skibschefen og Skipperen og ned til Skibsdrengen sig som hørende til een Stand, Sømandsstanden, en Stand, der havde sine egne Idealer og sin egen Disciplin, som levede sit eget sunde og haardføre Liv med Kamp og Afsavn og uden væsentlig Tilknnytning til det øvrige Samfund. Sømandsstanden i den Forstand eksisterer ikke mere.

Samtidig er Flaaden blevet til et Søværn, baseret paa den almindelige Værnepligt og med flere landbundne Opgaver.

Søværnet er nu nøje knyttet til det øvrige Samfund, hvorfor detses Brist ogsaa er Søværnets.

Dette Faktum staar næppe de fleste af os helt klart, hvilket formentlig forklarer, at vi ikke hidtil har lagt Vægt paa den samfundsmæssige ~~MSI~~ Side af vor Opgave.

Hvad dernæst Disciplinen i Søværnet angaar, antager jeg, at Grunden til at dette Spørgsmaal har været saa lidt paa Dagsordenen i de sidste 100 Aar, ikke er, at det ikke har optaget Sindene; men langt snarere en Fornemmelse af, at det var noget, man der skulde ligge i Luften og komme saa at sige af sig selv, naar blot Befalingsmændene gjorde deres Pligt. Det er jo ogsaa rigtigt, men Omfanget af denne Pligt kan variere med Tiderne, og den gør det. I hele den lange teknisk set rolige Periode til omkring Midten af forrige Aarhundrede var der ikke meget at tale om. Den før nævnte Foredragsrække for ca. 100 Aar siden var maa-ske Efterdønninger efter den franske Revolution, men siden her og endnu op i dette Aarhundredes Begyndelse kunde Disciplinen i Flaaden holdes i nærlig de gamle Spor. Men da begyndte den tekniske og den derefter følgende aandelige Revolution at gribe forstyrrende ind.

I Sejlskibstiden bestod Flaadens Mandskab for Størstedelen af Søfolk, d.v.s. Fold^k, der nok efter vor Tids Maalestok var raa,

men som dog besad den Legemets og Sindets Dannelselse, som Livet til Søes dengang bibragte sin Mand, inden han naaede at blive befaren. De var med andre Ord disciplinerede, inden de mødte til Tjeneste i Orlogsmarinen. De skulde blot lære Orlogsskik, og det skete ved Øvelser; saa var den Sag i Orden. De var vant til at kæmpe mod Naturkræfterne, saa det, at de ogsaa skulde kæmpe mod andre Skibe, var næsten kun som en Leg at betragte.

Alt dette er forduftet, langsomt og næsten umærkeligt, men fudstændigt.

Det er efter min Mening vor Tids største Problem, hvorledes den Disciplin og Nervestyrke, som selve Gerningen i hine Tider bibragte Søens Folk - og til Dels ogsaa Landjordens - skal kunne erhverves af Nutidens unge. Jeg har aldrig kendt Søfolk eller Søofficerer af den gamle Skole, der var nervøse. Admiral Jellicoe er vel den af dem, der fik rigest Lejlighed til at vise, at hans Nervesystem var i Orden. (Jeg har ikke personlig kendt Admiralen men læst Adm. Bacons Bog om ham). Nutidens Mennesker naar næppe op paa den høje Standart af Uforfærdethed, Udholdenhed, Sindsro, Koldblodighed og Taalmodighed, der følger med det sunde og vel trænedes Nervesystem, som erhverves i Kamp med Naturens Kræfter; og dog har Nutidens Mennesker ikke mindre Brug for disse mandige Dyder. En vis Grad af denne Selvbeherskelse og Handlekraft kan dog erhverves paa anden Maade, f. Eks. i Kampen med sig selv og i Kampen mod en haard Omverden; men saadan Kamp skaber ikke samtidig almindelig Disciplin, naar den føres som alles Kamp mod alle, saaledes som den delvis er blevet ført i den sidste Menneskealder. Her er vi ved det springende Punkt.

I Sejlskibene skabte de for hele Besætningen fælles Oplevelser og fælles farefulde Kampe af sig selv Skibdisciplin. Alle Mand fik uvilkaarlig en meget stærk Følelse af Samhørighed og af Afhængighed af hverandre. Ofte ahang jo ogsaa Skib og Besætnings Skæbne af, om hver og een gjorde netop sin Pligt paa den Plads, han var sat og med Opbydelsen af alle sine Kræfter. Skib og Besætning blev til eet, man følte for og med sit Skib, saa stærkt, at det gav Viljen Kraft og Armen Styrke og Udholdenhed.

Alt dette er der ikke meget af igen. Men lad os holde fast paa det, vi har.

Lad os glæde os over, at Danmark har to Sejlskoleskibe i Drift, og lad os give Elever herfra Fortrinsret til Vore Befalingsmandsskoler. Lad os støtte Sejlsporten, d.v.s. den, der gør noget, som Distancesejladser i Foraars- og Efteraarsmaanederne. Med de Skibe, vi nu bruger, kan der ogsaa tages en haard Tørn, lad os huske Betydningen heraf. Men hvad vi end gør, staar det dog fast, at Disciplinen kommer ikke mere af sig selv, som den gjorde forhen.

Vi bliver nødt til at gøre en bevidst personlig Indsats for at højne vort Personels Disciplin.

4. Hvad er Disciplin.

For at finde ud af, hvad Disciplin bestaar af, saa vi ved, hvad vi taler om, vil vi betragte en mindre sammensat Enhed end Søværnet, f. Eks. en Redningsbaad paa Jyllands Vestkyst med sin Besætning.

Det, der bevæger disse Mænd til at gaa ud og vove Livet, er, at de alle har det stærkt følelsesbetonede Maal, at redde Menneskeliv. Det er dette Maal, der skaber Enighed, og som giver den samlede Besætning den fornødne Kraft og Udholdenhed.

Besætningen bestaar af Føreren og Mandskabet, som selv har valgt den Mand til Fører, som det har mest Tillid til og Ågtelse for. Dermed er det Tillidsforhold, der i Forbindelse med det fælles Maal gør Fører og Mandskab til eet, i Orden.

For at Redningsbaaden skal kunne udføre sin Opgave med Held, maa endvidere hver Mand af Besætningen være i Besiddelse af et saadant Herredømme over sine Muskler og Nerver, at han under de vanskeligst mulige Forhold hele Tiden kan gøre netop det rette. Og endelig maa de have Øvelse i at bruge deres Aare, saa de kan have Tillid til sig selv.

Disciplinen bestaar da af:

1) Den samlede Disciplin, der er sammensat af en fælles Følelse af, at Maalet er Indsatsen værd, og af en gensidig Tillidsfølelse mellem Fører og Mandskab og mellem Folkene indbyrdes.

2) Den personlige Disciplin, der bestaar af Beherskelse af sine Muskler og Nerver og Herredømme over sig selv.

3) Selvtillid, der betinges af den nødvendige Indøvelse af Færdigheder.

Er Disciplinen i Orden, er Virkningsgraden 100%; er den det ikke, falder Virkningsgraden hurtigt mod 0, ja, den kan end og blive negativ.

Saa vidt jeg kan se maa de nævnte tre Punkter udgøre Kernen i Disciplinen, hvadenten det drejer sig om en Redningsbaad, en Torpedobaad, et Skib, en Flotille, en Flaade eller et Søværn.

Hertil maa bemærkes, at i Værnene maa Disciplinen til Dels og særlig under Uddannelsen være baseret paa den militære Lydighedspligt overfor foresattes lovlige Ordre. Men naar Kampen begynder, kan Folkene ikke mere se deres Chef som før i Tiden og stimuleres af hans direkte Paavirkning: Simpel Lydighed mod den foresatte slaar ikke længere til, den er derfor ikke et Maal, men et Middel til at skabe Orden og fremme Lydigheden mod det højere Maals Krav.

Det maa jo aldrig glemmes, at Disciplin kun er noget værd, naar den er holdbar under de vanskeligste Forhold, som tænkes kan; og det er min faste Overbevisning, at Nutidens Disciplin derfor maa bygges over den her skitserede Kærne.

Lad os da gaa lidt ind paa hver af de tre Punkter.

Naar man vil bygge paa en Mandes Selvtillid, skal man ihvert Fald ikke berøve ham mere af den, end man kan naa at bygge op igen ved en vel tilrettelagt Uddannelse og Indøvelse i det, Manden skal bruges til.

Dernæst kommer vi til den personlige Disciplin.

Vi kender sikkert alle den Type Børn og unge, der er saa almindelig i Nutiden, som mangler Evnen til at konsentrere sig om noget, hvadenten det er Arbejde eller Leg. De glemmer alt, hvad de skal, og giver efter for enhver Indskydelse og Impuls, gode og daarlige imellem hinanden, uden nogensomhelst K&K Plan.

Lemmerne gør næsten, hvad de selv vil, Tankerne ogsaa.

I det Tilfælde, den unge hverken ønsker eller evner at beherske sig selv, er vi fjernet mest muligt fra Begrebet Disciplin. Men selv om han virkelig ønsker at gøre, hvad han skal og undlade, hvad han ikke maa, kommer man absolut ingen Vegne med nogen Art af Formaninger, naar Evnen mangler. Barnet har ved Hjælp af den iboende Efterlignelsestrang lært at gaa, tale o.s.v., men de Fordringer, Omgivelserne eller Livets haarde Skole derefter skulde have stillet til det, er udeblevet, og den naturlige Udvikling er derfor gaaet i Staa.

Moderne Pædagoger giver ~~ikke~~ ingen Vejledning i dette vanskelige Tilfælde, ja, deres Metoder synes ofte netop at fremelske denne Type, der ofte vil udvikle sig til nervesvage Mennesker uden Handlekraft, og som Lægekunsten intet ved at stille op med. Hvis vi kunde finde Midler, der hjalp paa unge af denne Type, saavar det meget værdifuldt, for det maa antages, at netop disse Midler ^{ogsaa} var egnede til at styrke alle unges Sind og fremelske de mandige Dyder, vi har Brug for. Men hvilke er da disse Midler?

Det har været meget vanskeligt at finde noget herom, kun i et Citat hos Axel Dam fra en engelsk Pædagog og nu i Dr. Carrel's Bog "Mennesket, det ukendte" har jeg fundet Vejledning, og det maa jo glæde alle Søofficerer af den gamle Skole, at Videnskaben paa dette Punkt nu saa smaat er ved at ^{naa} til Forstaaelse af, hvad de vidste og praktiserede. Engländeren siger: "Uslappet Disciplin og især fysisk Arbejde". Dr. Carrel siger: "Det er en primær Iagttagelseskendsgerning, at Strabadser skaber Modstandskraft i Nerverne og Sundhed", og senere: "Løb hen over ujævnt Terræn, Klatren i Bjerge, Brydning, Svømning, Arbejde i Søvne og paa Markerne, Udsættelse for Vejrets Skiften, tidlig moralsk Ansvarsfølelse og et almindeligt haardført Liv medfører Harmoni mellem Muskler, Knogler, Organer og Bevidsthed." Det er jo netop alt, hvad Sejlskibstjenesten gav (paa nær Skov og Mark).

Hvad vil denne Harmoni sige andet end legemlig og sjælelig Sundhed og Styrke. Hvor er det egentlig lige til. Alle ens Organer, ikke mindst ^Nerverne, bliver sunde, naar de benyttes efter deres

Bestemmelse, og Nerverne er jo de Ledninger, der paa rette Maade skal forbinde alle de forskellige smaa levende Organer, vi bestaar af, saa vi bliver til et helstøbt Menneske.

"Uslappet Disciplin" vil sige, at Orden og Punktlighed gennemføres uden nogen Undtagelse. Det er den første Kur, de unge maa gennemgaa, naar de møder i Tjenesten. Orden og Punktlighed er saaledes ikke alene nødvendig for Helhedens Velbefindende, men et uundværligt Middel til at sætte Skik paa den enkelte. En fornuftig, gennemførlig Orden skal kræves, og ikke een eneste Afvigelse fra de givne Bud og Forbud maa tillades.

Det kræver et meget effektivt Tilsyn, der kun kan ydes af tilstrækkeligt og tjenstvirrigt Befalingsmandspersonel. Hvis man raader over saadant, men ikke udnytter det, fordi det koster nogle Tjenestetillæg, er det meget slet Økonomi, nærmest uforsvarligt, baade overfor de unge og overfor Tjenesten.

Den anden Kur var Strabadser af enhver Art, hvorved Evner og Kræfter udnytted til det yderste. Saa vidt er det nu svært at komme, naar man ikke er udsat for Fare. Roning i passende Sø er vel det bedste, især naar man sørger for at skulle op mod Søen for at komme hjem. Vel planlagt og vel ledet Fartøjshejsning med Haand og Magt er ogsaa godt. Naar Mulighed foreligger, maa ordentlige Marchture o.l., der kan faa den dovne Sved frem, foretages o.s.fr.. Der skal naturligvis gaas fornuftigt til Værks, med gradvis Stigning af Fordringerne, at ingen skal blive overanstrengt. Men efterhaanden ^{skal} ~~som~~ Elever og Menige drives op til at præstere deres yderste, baade gennem Konkurrencer og Lege og under Kommando.

Det kan derfor være godt at kende de nervøse Træthedstegn, der indfinder sig før den legemlige Udmattelse; de bestaar i, at Manden ser modfalden og misfornøjet ud, anstrenger sig mere end nødvendigt ved Udførelsen af en Øvelse, svarer uoverlagt og gnavent og kommer med uretfærdige Bebrejdelser overfor Kammeraterne.

Det er godt, at mange af Øvelserne virker direkte tiltalende og derfor udføres med Liv og Lyst; men ubehagelige Øvelser har deres store Betydning og er ganske uundværlige til at udvikle Selvbeherskelse og Haardførhed og dermed Sundhed hos vore Dages Mennesker, der ikke ad naturlig Vej udsættes for saadant. (Professa

16.

sor Lehmann har en Antydning af dette i sin Pædagogik ligesom Holten Lutzheft i sin Opdragelseslære, begge meget læseværdige Bøger) .Jeg mindes de dybe Terzer, min Kvarterchef gav mig, naar han i det lange Frikvarter i Regnvejrr gav Lektion i Hugning i Gymnastiksalen; de sad udenpaa Jakken, men de gjorde baade godt og ondt langt ind i mit Indre.

I Thorkild Gravlund har vi en Mand, der ikke er Videnskabsmand, men alligevel forstaar noget af, hvad Mennesker trænger til i vore Dage. Han er selv Viking og slog sidste Efteraar et Slag for at gaa i Vandet om Vinteren, hvori han bl.a. skrev: " Taale, er vort første kongelige Valgsprog, Rolf Krakes. At kunne taale, at have Taalemod er den højeste Dyd, sa han. Og saa satte han sig nær Ilden, for Heden er værd at taale, Kulden er kun en Læskedrik: Inden Starkod gjorde det af med de tre Jarlesønner i een Kamp, satte han sig til at vente og tog et Snebad. Da de fandt hittede ham, var han helt føjet til. Men det var noget dagligdags, ikke en Daad, han taalte."

Nu ved jeg nok, at man ikke kan tvinge Folk til at gaa i Vandet om Vinteren; men et godt koldt Styrtebad efter det varme kan man give dem. Derfor maa der altid være mindst to Bruser i Baderum, der skal benyttes af mange lige efter hinanden.

Den Selvbeherskelse, som den personlige Disciplin bestaar af, er aabenbart dels af legemlig, dels af sjælelig Art og dels den Kombination af begge, der forener Sjæl og Legeme til en Enhed.

For den unge, der skal naa dette Maal, er det en overordentlig stor Hjælp, allerede tidligt at have lært den legemlige Selvbeherskelse.

Hvorledes dette gøres, lærer vi bedst hos Hæren, der er den store Ekspert paa den metodiske Uddannelse i Disciplin, og efter at vi har mistet vor særlige Sædisciplin, er det naturligt at søge denne Ekspert. Jeg har af Gymnastikinspektionen faaet en lille Bog af Dalhoff-Nielsen om Kunsten at eksercere, en Vejledning for yngre Befalingsmænd af alle Vaaben. Ganske vist er den fra 1905, men de Principper for den helt indledende Uddannelse af de værnepligtige, der heri fremføres, gælder stadig. Den Lære, der lyser ud af denne Bog, er, at hvis der i den korte Uddannelsesetid skal

kunne skabes Disciplin - og det er jo det vigtigste af det hele - saa maa der fra Starten tages fat paa en hel anden Maade, end vi er vant til.

Lige saa lidt som man kunde tænke sig at lære en Mand at skyde ved at give ham et Gevær i Haanden, saa lige saa lidt bør man kunne tænke sig at lære en Mand at ro ved at give ham en Aare i Haanden: Hver enkelt Mand maa have det vist og forklaret og saa prøve under stadig Vejledning og Retledning, indtil de rigtige Nerveforbindelser er kommet i Stand for de efter hinanden følgende Muskelbevægelser: Dette maa selvfølgelig foregaa med et Fartøjet ligger svinebundet og er saa tyndt bemanded, at Folkene kan sidde og øve sig, mens Læreren tager sig af den enkelte. "Hensynet til Nerverne og disses skaansomme Behandling og deres Anspændelse i den rigtige Retning kræver, at ethvert Greb og enhver Bevægelse meddeles Rekruttens Forestilling i saa smaa Portioner, at selv den mindst begavede kan følge med og ikke paa noget Tidspunkt skræmmes af Vanskelighederne; thi saa gaar hele Nervesystemet i Baglaas", skriver Dalhoff-Nielsen.

Ligesaa metodisk gaar frem, naar Rekrutten skal lære at stille op paa Linie, at indtage den rigtige Retstilling, at hilse, at rette ind og at marchere. Hver eneste Del af Bens og Kroppes Bevægelser indøves med hver enkelt, inden de samlede Øvelser begynder. Hvis vi ikke vil lægge saa megen Vægt paa Marchen, kan vi lægge Vægten paa de andre nævnte Øvelser samt paa Roringen og paa den Kunst at hale i en Taljeløber. For Disciplinen er det uvæsentligt, hvad Folkene lærer, blot de lærer det grundigt grundigt, men naturligvis bør man helst lære dem noget, de faar Brug for senere i Tjenesten:

Kan alt det nævnte læres paa en Eksercerskole, der varer 6 Uger, maa man være tilfreds. Hvis man ogsaa vil have Geværeksercitsen med, bliver Minimumskravet to Maaneder.

Hvor spildt hele det Arbejde er, der lægges i Eksercerskolerne under den nuværende forcerede Form, ses bedst deraf, at Folkenes Holdning er forsvundet faa Dage efter Skolens Afslutning, medens det primære Formaal jo er at præge Manden for alle de Aar, han staar i Rullen.

14.
Man vil komme til at se, at det lønner sig at gaa grundigt til Værks med den forberedende Uddannelse. Den Disciplin, der nu savnes, vil komme frem, og Folkene vil langt hurtigere og bedre lære de Færdigheder, de skal have.

Det forcerede Tempo, baade paa Eksercerskolerne og ved Skibenes Afgang paa Togt er sædeles skadeligt for Disciplinen, og bør derfor, saa vidt det overhovedet er muligt, undgaaes.

For mange Værnepligtiges Vedkommende naar man maaske - hvad den personlige Disciplin angaar - ^{ikke} vret langt udover dennes første Stadium; men med dem, der i Forvejen har dette i Orden, kan man naa langt videre, hvis man kan vække deres Ansvarsfølelse og pirre deres Æresfølelse f. Eks. ved at give dem Tillidshverv af den ene eller anden Art eller blot vise dem forskellige Tegn paa Tillid.

Hermed er vi inde paa den sjælelige eller moralske Side af den personlige Disciplin.

Særlig for det faste Personels Vedkommende maa det erindres, "at al Opdragelse maa gaa ud paa at forvandle de Fordringer, man i Begyndelsen stiller til de unge, til Krav, som de i Fremtiden stiller til sig selv" (Lehmann) .

Dette er meget vigtigt. Alt for ofte har man set, at unge Officerer, der har været tvunget til Orden paa Kadetskolen, bliver uordentlige, naar de kommer ud derfra. I saa Fald maa der rimeligvis have været noget i Vejen med den Orden, de har lært; den har maaske været overfladisk eller ikke rigtig gennemtænkt og gennemført, eller man har forsømt at bibringe de unge Forstaaelsen af, hvilken Værdi de har faaet i de gode Vaner, man har paatvunget dem, Vaner, som det er ret nemt at kaste bort, men vanskeligt at generk hverve sig, naar man først har mistet dem.

Nutiden stiller meget store Krav til Befalingsmændene, særlig de ledende Befalingsmænd. Det vil kun være muligt for hver enkelt at honorere disse Krav, naar han har Orden og Metode i alt, sit eget Liv, sit Arbejde o.s.v.

Jeg kan ikke lade være med i denne Forbindelse at nævne Admiral Jellicoe som et lysende Eksempel for alle de Befalingsmænd, der opdrages og uddannes tiid at blive betroet en Kommando. Tiden

tillader ikke at komme ind paa en Karakteristik af Manden, men læs Admiral Bacons Bog om ham, og De vil lære ham at kende som den fremragende helstøbte Personlighed, han var; og spring ikke Indledningen over, hvor den strenge Disciplin, han opvoksende i allerede i sin Skoletid, omtales; thi det er med velberaad Hu, Forfatteren har taget den med. Der lærte han bl. a. det Taalemod og den Tro, der tilsammen gav hans Karakter Styrke, den Karakter, der var sammensat af megen Selvtillid og alle de nærbeslægtede Karaktertræk, Sanddruhed, Æresfølelse, Flid og Orden. Heraf udviklede han selv i Fredens Tid det moralske Mod og den Sindsro, Koldblodighed og Taalmodighed, der gjorde ham til den store Fører i Krig.

Sig mig hvem du ærer, og hvad du tilbeder eller ser op til som et Ideal eller blot beundrer, og jeg skal sige dig, hvilken Indflydelse du udøver paa dine Omgivelser. (Ukendt Citat.)

Den samlende Disciplin.

I. Samfundets samlende Disciplin er i Orden, naar det er gaaet op for alle Danske, at vi tilsammen udgør Besætningen paa eet Skib, hvor hver har sin Post, at vi alle er i een Baad, og at denne Baad er i Fare.

Dette vil vi meget vel kunne overbevise vore Værnepligtige om, inden de hjemsendes. Og det bør gøres.

2. Mellem Værnane.

En Betingelse for at vi i vor demokratiske Tid overhovedet faar et Værn af nogen Betydning er, at Værnet som Helhed har Folkets Tillid. For Folk i Almindelighed staar Værnet nu engang som eet Begreb, og saadan maa det ogsaa være. Man hører for Tiften blandt Hærens Officerer ikke sjældent Ordet Enhedskommando nævnet. Jeg personlig tror ikke rigtig paa Muligheden heraf. Det vil næppe være muligt at fremskaffe en Mand, der har et saa indgaaende Kendskab til begge Værnenes Opgaver og Muligheder og til begge Værns Personel, at han kan bære det Ansvar, der er forbundet med at være Chef for dem begge. Men med en Omskrivning af Statsministerens Ord: "Vi ønsker ikke et forenet Norden,

16.
men et enigt Norden", vil jeg sige: "Vi ønsker ikke endnu et forenet Værn, men først et enigt Værn."

Al Uenighed mellem Værnene, der kommer Offentligheden for Øre, svækker Tilliden til os og skader vor fælles Sag. Noget saadant er derfor moralsk forkasteligt.

Lad os faa et enigt Værn. Omend meget er naaet ved offentlig Enighed, er det ikke nok; der maa gøres noget positivt, og hvad der ikke lykkedes for Flaaden og Hæren, har større Chancer for at lykkes for Søværnet og Hæren.

Det Oplysningsarbejde, der kan skabe Enighed, maa startes blandt Kadetter og Kornetter ved flere Undervisningstimer i hinandens Fag og ved hyppigere Sammenkomster, hvoraf nogle maaske kunde forme sig som Spørgetimer, hvor de værste Misforstaaelser kunde klares og udjævnes.

Lad os endvidere søge at udnytte alle Muligheder for sagligt Samarbejde mellem de to Værns Officerer. Kongens Adjutantstab er nærlig det eneste Sted, hvor Søofficerer og Landofficerer arbejder sammen; det er ikke nok. Søtransportvæsenet, hvorom vi hørte saa interessante Oplysninger fornylig, er et af de Steder, noget saadant naturligt kan foregaa. Der syntes at være Arbejde nok til, at yngre Officerer af begge Værn burde tilkommanderes og arbejde sammen. Endvidere vilde et godt Samarbejde mellem Hærens og Søværnets Hovedstabe være særdeles ønskeligt; derved vilde maaske en saadan Uhyrlighed, som at Flaadens Indsats før Slaget ved Fredericia slet ikke er nævnet i Hærens Lærebog for Menige.

3. I Søværnet.

a. Mellem Chef og Befalingsmænd.

For Kommandoliniens Befalingsmænd kræves der saa megen personlig Disciplin, at man enten maa vælge unge Mænd, der i Forvejan har meget heraf sammen med den rigtige aandelige Indstilling, saa de med Liv og Lyst gaar op i deres Uddannelse, gerne Underkaster sig Disciplinens strenge Krav til dem selv, og hurtigt lærer alt, hvad de skal kunne; eller man kan gaa den Vej at begynde Uddannelsen i en tidligere Alder og lægge ganske overvejende Vægt paa en streng Opdragelse, saaledes som vi ældre kender det fra den gamle Underofficersskole. Endelig kan man af Forholdene tvinges til at

17.
gaa Mellemsveje; men dette vanskelige Problem tillader Tiden ikke at komme nærmere ind paa. Enhver kan jo paa det givne Grundlag skønne over, hvor og i hvilke Retninger, vor Befalingsmandsuddannelse særlig trænger til Forbedringer, og derefter evt. fre_komme med velunderbyggede positive Andringsforslag.

I det Øjeblik, de unge Befalingsmænd har afsluttet deres grundlæggende Skoleuddannelse, er deres Uddannelse ingenlunde afsluttet. Hvad Indøvelsen af Færdigheder og Opnaaelse af Routine angaar, tager den først nu rigtig sin Begyndelse, og den disciplinerende Uddannelse er heller ikke afsluttet. De, der har den rigtige aandelige Indstilling og de fornødne Evner, kan og vil selv fortsætte denne Uddannelse; men de allerfleste trænger endnu i mange Aar til aandelig Vejledning og Paavirkning. Denne Opgave paahviler deres Chef.

Da Søværnet kun bestod af en Flaade, hvoraf Størstedelen - om den overhovedet havde været udrustet - lagde ind i Lejet om Efteraaret for ikke at komme ud mere det Aar, da faldt en stor Del af den Opgave, vi taler om, paa Korpscheferne. Hver Korpschef kendte sine Undergivne, og de ham, gennem adskillige Aar; her var saaledes gode Betingelser for Vejledning og Paavirkning, især hvad angaar Underbefalingsmændene, som arbejdede ved Korpset, naar de ikke var til Søs; Korpset var Hjemstedet, hvortil ogsaa alle Bedømmelser fra Tjenesten i Skibene gik. Efter Korpsenes Afskaffelse er det ikke mere tilstrækkeligt for Skipscheferne (Flotillechefer, Fortchefer m.fl.) og de højere Chefer at bedømme deres Befalingsmænd, de maa ogsaa være den faderlige Chef for dem, som Korpscheferne før var. Det er sandsynligt, at dette ikke i Almindelighed har været paaagtet i tilstrækkelig Grad.

Den der skal kunne paavirke andre, maa sørge for at disse andre nærer Tillid til ham, dernæst at de har Respekt for ham og helst ligefrem holder af ham; det er en saadan Chef, jeg kalder en faderlig Chef. Maaden at blive det paa er kort og godt at kunne sine Ting og komme sine Undergivne i Møde med Velvilje og Tillid og med Forstaaelse af, at de i Følge deres Uddannelse ikke alle kan være som man synes, de burde være.

Naar disse Betingelser er til Stede, saa gælder det for Che-

fen om at udnytte dem helt, ikke alene ved altid at virke ved sit Eksempel, men ogsaa ved at tale til og med sine undergivne.

Der er den Forskel paa en Moralprædiken og Moralundervisning, at det første er en Tilskyndelse til at gøre det, vedkommende godt ved, er det rette, medens Moralundervisning er en Vejledning i, hvad der er det rette. Den flytter om paa Tanker og Begreber og maa derfor faa Indflydelse paa Følelser, Vilje og Handling, eller med andre Ord paa den Kurs, Manden styrer. Med Hensyn til at virke ved sit Eksempel, skal anføres, at det nærmest er ved det Sindelag, Chefen lægger for Dagen, at hans Eksempel virker paa hans undergivne. Admiral Jellicoe nød den for en Søofficer vistnok enestaaende Ære at blive kaldt Far Jellicoe af sine Folk.

En faktisk Betingelse for at alt dette, for Nutidens Disciplin saare betydningsfulde, kan komme i Stand er naturligvis, at Chefen og hans undergivne Befalingsmænd først faar Lejlighed til at lære hinanden at kende. I adskillige af Søværnets Dele er denne Betingelse til Stede, og for de Deles Vedkommende, hvor Togternes Kortvarighed og hele forcerede Karakter nu i ca. 10 Aar har lagt alvorlige Hindringer i Vejen, er der, saa vidt jeg ved, Udsigt til Bedring. Lad os da hellere forberede os paa at udnytte Mulighederne.

Chefen maa lære sine undergivne at kende for at kunne give hver enkelt den Paavirkning, han trænger til; men lige saa vigtigt er det, at de undergivne lærer deres Chef at kende. Forholdene er jo ikke saa enkle som i Redningsbaaden, hvor alle Mand kender Føreren og nærer Tillid til ham. De Kendetegn, en Chef bærer paa sin Uniform, er ganske vist at betragte som en Garanti fra den øverste Chef overfor Chefens undergivne for, at de trygt kan lide paa ham; men den virkelige Tillid kan først gro frem i hver af de undergivnes Sind, efterhaanden som de lærer Chefen at kende og han viser sig deres Tillid værdig. Paa lignende Maade forholder det sig med Respekten. Hvad Hengivenhed angaar, er det jo et rent personligt Følelsesbegreb.

I vore Dage er det endvidere oftere nødvendigt for en Chef at gøre sine undergivne delagtige i sine Tanker og Synspunkter

17
og meddele dem sine Hensigter, end det var i tidligere Tider. Det gør altid godt at høre sin Chef udtale sig bestemt og klart om vigtige og aktuelle Spørgsmaal. Omvendt kan yngre Befalingsmænd frejdigt komme til deres Chef, naar de trænger til Vejledning.

Denne Gensidighed, der aabenbart gaar igen i hele Forholdet mellem Chef og undergivne - paa det nær, - at den ene byder og de andre lyder - gør sig ogsaa gældende paa Loyalitetens Omraade.

Lige saa nødvendigt det er, at Chefen støtter sine undergivne Befalingsmænd med hele sin Autoritet, naar de udfører hans Ordre eller varetager de Pligter, han har paalagt dem, lige saa nødvendigt er det, at Befalingsmændene benytter enhver Lejlighed til at opretholde Chefens Position overfor alle hans undergivne og passer nøje paa ikke ved uforsigtige kritiske Bemærkninger i Messen eller paa Vagten at nedbryde Chefens Autoritet.

b. Befalingsmænd - Mandskab.

Alt hvad her er sagt om Forholdet mellem Chefen og hans Befalingsmænd - paa nær det om Loyalitet - gælder ogsaa i Forholdet mellem Befalingsmændene og Mandskabet.

For dette skal dets foresatte staa som en samlet Blok, som det ikke kan rokke ved, kort sagt som een Chef, og saadan kan det ogsaa være ved alle de faste Institutioner og i Skibene, naar Befalingsmændene har lært hverandre at kende, hvis blot ^{de} alle er besjælede af den rette Aand og selv er gennemdisciplinerede.

Naar denne Side af Sagen er i Orden, og Folkene har lært personlig Disciplin, beror den samlede Disciplin kun paa, om de ogsaa har den rigtige Indstilling overfor Søværnet (og Fædrelandet).

Paa dette Felt bør der ogsaa gøres en Del mere, end vi er vant til.

For det første gælder det om at give de unge en god Modtagelse, naar de møder til Tjeneste hos os. En Velkomsttale af Chefen vil her være paa sin Plads. Kort og klart fortælles dem heri, hvad Meningen med deres Indkaldelse er, hvad de særligt skal bestræbe sig paa, og det paalægges dem altid an henvende sig til deres foresatte eller Chefen, hvis noget ligger dem paa Sinde.

Noget af det vigtigste under det videre Samvær mellem Befalings-

lingsmændene og Folkene er, at der altid vises dem Retfærdighed. Det er for saavidt en vanskelig Sag, som det forudsætter, at man lærer hver enkelt at kende; men det maa gøres. For den, der først begynder paa det, vil det hurtigt vise sig meget interessant at erhverve saadan Menneskekundskab. Har man først det, vil man ogsaa meget hurtigt finde ud af, hvem af Folkene man kan lide paa. Man bør gøre alt, hvad man kan, for at disse kan blive endnu bedre og blive de toneangivende. De forsagte skal roses, de vigtige holdes nede o.s.v.

Den militære Hilsen er noget for Disciplinens Udvikling og Vedligeholdelse vigtigt; thi der er det mærkelige, at ligesom Følelsen af Respekt afføder respektfuld Handling, kan omvendt den respektfulde Handling afføde Respekt.

Disciplinarmidler maa selvfølgelig anvendes for at faa indarbejdet den personlige Disciplin hos dem, der mangler den. Dette maa gøres efter vedkommende Chefs Skøn. Kommer vi senere op paa Anvendelse af Straffe, vilde det være en stor Hjælp for Chefen at have en Samling af tidligere ikendte arbitrære Straffe og afsagte militære Straffedomme. Det var ønskeligt, om Marineministeriet vilde foranstalte en saadan Samling udgivet.

Den direkte aandelige Paavirkning af Folkene enkeltvis ogsaa samlet maa Chefen eller hans Næstkommanderende selv tage sig af; det kræver nemlig en Del Livserfaring at gøre dette paa rette Maade. De, der har Oppassere eller Messebetjente under sig, maa selv tage sig af disses Paavirkning, og enhver Befalingsmand maa bestrebe sig for ikke at støde nogen af sine undergivnes bedre Følelser. Tværtimod bør disse stimuleres ved saa vidt muligt at opretholde de gamle Skikke som Ceremoniel for Flaget og Afholdelse af Gudstjeneste. Det skulde vel ogsaa være muligt paa hvert Togt at afholde en samlet Fest for Besætningen eller give dem andre samlende Oplevelser, Ture i Land, Foredrag o.l.

Jeg skal hermed slutte, idet jeg haaber, at man vil give Holten Lützhøft Ret i de Ord, han skriver i Indledningen til sin Opdragelseslære: "om Forholdet mellem Teori og Praksis: ~~Teori er ikke det modsatte af Praksis.~~ Det modsatte af Teori er ikke Praksis, men Tankeløshed, det modsatte af Praksis er det at være upraktisk."

Mægeau

Ligeledes i Anledning af O. K. Møegaards Foredrag skal jeg tillade mig at fremkomme med nogle Bemærkninger og jeg skal udelukkende beskæftige mig med Forholdet mellem Befalingsmænd og Værnepligtige, de øvrige Forhold har jeg ikke tilstrækkelig Erfaring til at kunne udtale mig om, men een Ting er jeg dog iøvrigt blevet klar over, nemlig den, at der maa foretages en knivskarp Sondring mellem Disciplin blandt faste Folk og blandt værnepligtige, den fundamentale Forskel mellem Frivillighed og tvungen Værnepligt maa nødvendigvis bevirke afgørende Forskelligheder m. H. t. Disciplinens Maal og Midler overfor to Kategorier, en Forskel^{der} desværre sjældent vil findes pointeret i vort daglige Arbejde, alt for ofte ser man Søofficerer bruge Kadetuddannelse ~~overfor Værnepligtige~~, og hvad værre er - eller ~~var~~ ^{Levshole-} Dæksofficerer, der bruger ~~de~~ Metoder, ~~der~~ blev anvendes paa dem selv overfor værnepligtige. Det maa derfor forbydes, at Orlogskaptajnen kan tale om Disciplin i Almindelighed uden den nævnte Sondring, og hvor Orlogskapt. tilsidst taler særlig om Befalingsmænd contra Mandskab siges udtrykkeligt, at de samme Forhold gør sig gældende, alene dette synes at indicere, at Resultatet i alt Fald for een af Parterne maa være galt.

Jeg skal først tillade mig at komme med nogle almindelige Bemærkninger om Disciplin og derefter senere vende tilbage til Foredraget.

Mit Udgangspunkt er en Bemærkning om, at Arbejdsholdene er udisciplinerede. Sammenhængen viser, at O. K. mener, at de ikke er i Besiddelse af, hvad jeg vil kalde militær Disciplin eller Eksercerskoledisciplin, hvilket altsaa vil sige at de ikke er disciplinerede som Soldater; dertil er kun at sige, Nej det er de ikke, men der er saa meget, de ~~ikke er~~ ikke er disciplineret som, men hvorvidt, det er et disciplineret Arbejdshold, det kan man førstsige naar man har set, hvordan de ter sig naar de renser Løst i " Islands Falk ".

For mig er Disciplin som isoleret Begreb intet, det maa altid nævnes i hvilken Egenskab en Person skal være disciplineret, man kan tale om en disciplineret Tjener, en d. Garder, Malersvend, ~~Orlogs-Kaptajn~~ ^{Patient, Direktør} o.s.v. og man maa vel give mig ret i, at det i de nævnte Tilfælde er forskellige Egenskaber, Cptræden o.s.v. der er afgørende for hvorvidt man kan anvende Betegnelsen "disciplineret" med Rette. [⊗] Det maa i hvert enkelt Tilfælde undersøges, hvilke Krav der stilles til Personens Udførelse af sit Arbejde, gør han det hurtigt, præcist, uden Indvending og endelig til en vis Grad automatisk saa kan man sige, at han er disciplineret. I dette sidste, det ~~en~~ automatiske ligger for mig iøvrigt noget af det væsentligste ved Disciplinen, den automatiske Udførelse, det der spiller den alt beherskende Rolle i Begrebet Ild-disciplin, der jo ikke betyder at Soldaten staar Ret hver Gang der falder en Granat, men tværtimod at Granaten ikke i mindste Maade indvirker paa hans rolige Udførelse af sit Arbejde. ^{maa} ~~Naar~~ vi saaledes er klar over, at der findes flere Former for Disciplin, ^{ja} at der faktisk findes ~~en~~ Form for Disciplin for hver Slags Arbejde ~~saa~~ ~~kan vi begynde at tale om Disciplin i Forhold til Arbejdsforholdene.~~

Det Begreb jeg vil opstille er altsaa Arbejdsdisciplin, som ~~altid~~ foreligger, naar Personen som nævnt ~~en~~ udfører sit Arbejde, hurtigt, præcist, loyalt og automatisk.

Man kunde fristes til at opstille dette Begreb i Modsætning til Begrebet militær Disciplin, og jeg skal indrømme, at meget vilde være vundet i Klarhed m. H. t. Kravene til og den deraf følgende Behandling af de værnepligtige, hvis denne Sondring i højere Grad blev gennemført.

Men jeg vil gaa videre endnu i denne teoretiske Inddeling af Formerne for Disciplin.

3

Jeg vil opstille den militære Disciplin som noget indledende og grundlæggende, men som Følge heraf, ^{ogsaa} som noget lavere, for derefter at samle den følgende Disciplin under Begrebet Arbejdsdisciplin; om saa Arbejdet er Rustbankning, Gevarexersits, Budtjeneste i Ministeriet Kanonbetjening o.s.v. for i Flang at tage nogle af en Orlogsgasts forskellige Arbejder, det kan kun faa Betydning for saa vidt som de forskellige Arbejder vil bewirke forskellige Krav, for at man kan sige, at Personen er disciplineret. Dette kunne synes ~~en~~ noget selvfølgelig og teoretisk, men det har sin praktiske Betydning ved at fastslaa i hvor høj Grad Begrebet Disciplin er relativt og ikke absolut, altsaa ikke alene som før nævnt i Forhold til Personen, men altsaa ogsaa i Forhold til det Arbejde, til hvilken han er sat.

Jeg skal indrømme at ^{det} ~~man~~ kan være ^{merkeligfunde} ~~fristet~~ til at danne sig et absolut Disciplinbegreb og Grunden er den ^{vel} at der inden for alle Disciplinerne er et vist fælles Træk, en Generalnævner, som man altid ønsker at finde, før man anvender Betegnelsen " veldisciplineret " nemlig, hvad vi kaldte Præcision, Hurtighed og automatisk Udførelse uden Indvendinger, og dette mener man særlig knytter sig til den specielle militære Disciplin, og derfor bør den sættes som Nr. 1, og naar man har faaet den banket ind i Folkene saa følger de andre Former efter.

Nej, militær Disciplin er ikke en Disc. af højere Orden end de andre, ja jeg vil driste mig til at sige at den af indre Indhold er af ringere Kvalitet end de ~~øv-~~rige Arbejdsdisc. Den er jo nemlig en Disciplin for Disciplinens Skyld, saaledes at Midlet tillige er Maallet. Derfor vil det ofte blive noget rent Ydre over den militære Disciplin, man staar Ret fordi man skal staa Ret. Dette at det direkte og for den varnepligtige aabenbare Formål med Uddannelsen mangler, medfører at man skal være overordentlig forsigtig med, hvortil længe man anvender den, man maa nemlig ikke anvende den, naar først den vpl. er begyndt at kunne ræsonnere over Forholdene i Marinen, og i Betragtning af at vpl. nu til Dags er

overordentlig selvstændigtænkende Individder vil man forstaa at man maa indskrænke den til den første Exerserskolemæssige Uddannelse, medens alt er nyt, hvor man sluger raat alt hvad man modtager af Indtryk. Her har den sin store Betydning som Grundlag for den vpl.'s videre Udvikling i Arbejdsdisciplinen.

Men naar først den vpl. er naaet over i dette Stadium, maa man være klar over, at nu er han paa et disciplinært set højere Niveau. Nu er Udførelsen af Arbejdet ikke længere som ved Exercitsen betinget af en Befalingsmands stadige Nærværelse og Kommando, nu arbejder han kun under et vist Tilsyn og en vis Undervisning, før var han kun en ~~Enkel~~ ^{Del af} et Geled, nu faar han ofte et ret selvstændigt Arbejde og Ansvar, før saa han intet fornuftigt Formaal med sin Gerning, nu ser han ^{formaalet} dette ~~Formaal~~ -

vor Tids Løsen, ~~Formaal~~, det funktionalistiske. Jeg tror at man maa give mig Ret i, at en saadan Disciplin er af en højere Art end den militære og givet er det, at den vpl. føler ~~XX~~ det saadan. En vpl. har en Standsfølelse eller om man vil en faglig Ære, som man maa respektere og tage Hensyn til. Naar man derfor lejlighedsvis lader ham vende tilbage til det indledende Stadium maa man være klar over at man faktisk degraderer ham. Og her kommer jeg til en anden Forskel mellem den indledende Disciplin og Arbejdsdisciplinen, og den ligger i den Maade hvorpaa man skaber den. Den militære Disciplin Metoder er langt mere summariske, bestaar i stadige Gentagelser, ofte er idel Paatale af Fejl under ~~der~~ mer eller mindre paataget Vrede nødvendigt, altsaa hele den Form som vi alle kender fra Exercerskolen og som jeg selvfølgelig ingenlunde skal nægte er nødvendig. Midlerne til Skabelsen af Arbejdsdisciplinen er langt mere uddifferentieret og maa nødvendigvis være det fordi den i saa udpræget Grad stiller Krav til Frivilligheden

man kan nu eengang bedre kommandere en Mand til at tage Gevær i Hvil ordentlig end man kan kommandere ham til at male pønt eller sigte godt. Jeg skal ikke søge at vise de forskellige Veje, de maa afhænge af den enkelte Befalingsmands hele Naturel, men een Maade duer i al Fald ikke, Kommandoen, du skal fordi du skal, her vil Angivel- sen af Formaalet spille en meget stor Rolle.

Lad os tage et konkret Tilfælde. Fra Exerçerskolen overgaar Folkene til et eller andet Arbejds hold. Nu skal den militære Disciplin gradvis erstattes af Arbejdsdisciplinen.

Naar denne Tilstand er naaet hænder M det saa, at nu synes man, at de slækker af paa de militære Former, saa skal de have en ordentlig Omgang Exercits, mi- litar Anstand o.s.v. Nu er man maaske nok klar over at man deklarerer de vpl. ~~for at de skal have Disciplin~~ ^{med det samme som fra ledet man siger}, " Nu skal de have Disciplin," og i dette ligger Fejlen; de skal nemlig ikke have Disciplin, det har de, men det, man vil give dem, er en anden Disciplin og vel at mærke en lavere Form for Disciplin, og en Disciplin, hvis Gennemførelse kræver en ganske anden Metode, nemlig den saakaldte Eksercerskole- tone og derimod vil den Vpl. reagere kontrært, dels ræs- sonerer han nemlig nu over Formaalet, ved at sige " hvor- for skal jeg egentlig staa her og jonglere med et Øvæer, jeg faar jo aldrig Brug for det, andet end til Øvelser, for slet ikke at tale om at jeg aldrig faar skudt med det" og dels siger han videre til sig selv, " Jeg har altid kun- net udføre mit Arbejde - de ser jo nemlig alt under Syns- vinklen Arbejde - uden at man behøver at staa og smælde ~~over~~ over mig, hvorfor nu dette her.

Ved dette Spring fra den ene Disciplin om Formiddagen til den anden om Eftermiddagen maa man x være klar over, hvormeget man risikerer at ødelægge, det er nemlig store og for de flestes ^{Vedkommende} for store Krav man stiller til deres Indstillingsevne og Resultatet vil som Regel blive dobbelt negativt, dels vil man ikke faa det tilstrækkelige militære Resultat og dels vil man -

og heri ligger det vigtigste - faa ødelagt Arbejdsdisciplinen der jo for et Arbejdshold er det vigtigste, nu er Manden jo nemlig blevet indstillet paa at han først skal gøre noget, ~~naa~~ naar der bliver sagt " Nud ", og han vil derfor have vanskeligt ved igen at falde ind i den mere selvstændige Udførelse af sit Arbejde.

Enhver der har sejlet Nord paa kender den falske Tone der kommer ind i Skibet paa det Tidspunkt hvor Geværerne skal frem for at skabe Form over Besætningen særlig med Henblik paa Inspektionen, noget som selvfølgelig er nødvendigt saalænge man hylder Princippet.

Nu er Spørgsmaalet imidlertid ikke uløseligt.

Faren ligger jo som nævnt i Overgangen til den anden Form for Disciplin med tilhørende Metoder og den undgaar man blot ved at udføre Eksercitsen under Iagttagelse af almindelig Arbejdsdisciplin og dennes Metoder, altsaa dels ved at nedstemme Eksercitionen betydeligt altsaa noget i Retning af Niels Bukh's Form og først og fremmest ved Angivelse af Formaalet. Man kan f. Eks. begynde Eksercitsen med at fortælle at nu om kort Tid skal vi have Inspektion og et af de Midler hvormed man bedst bedømmer Aanden og Tonen i Skibet er gennem Geværeksercits, Admiralen kan jo nemlig ikke se hvordan *f. Eks. Matroserne farer paa og maaler Skibssiden hurtigt og godt d. hvordan* De er Ordonnans til daglig og om De opfører Dem høfligt *dan* og militærisk overfor Underkvartermesteren. "Naar de ikke er

sagt saa er Formaalet til Stede og saa kan Arbejdsdisciplinen fungere, for det er jo nemlig Sagen at de, der har den gode Arbejdsdisciplin, let vil kunne udføre denne arbejdsmæssigt udførte Eksercits, medens den gode Eksercersoldat ofte vil være en daarlig selvstændig Arbejder.

Men naar Formaalet er Forudsætningen, følger det naturligt, at Eksercitsen maa høre op, naar Maalet er naaet, saa at man ikke fortsætter med Eksercitsen for Eksercitsens Skyld.

Men lad os gaa et Skridt videre.

Denne Formaalets betragtning maa nemlig naar den an-
lægges paa Eksercerskoleuddannelsen, medføre, at vi dér maa
stryge alt hvad der intet Formaal har i sig selv eller hvad
der kan gøres paa anden Maade, f. Eks. Ind- og Udsvingninger
samt Omkringvendinger under Gang (de kan jo nemlig udføres
paa Stedet, det kan Garden da f. Eks. nøjes med) halve Ven-
dinger ^{o. s. v.} saaledes at der kun bliver det tilbage, vi bruger til
daglig, til højre Ret, Hilsen, o. s. v. Selve Geværeksercit-
sen tør jeg ikke rokke ved, men vil dog paapege at Begrundel-
sen menlig dens disciplinskabende Evne for dens Opretholdelse
ikke passer med det her anførte, samt det tilsyneladende Mis-
forhold, at vi, der ikke har nævneværdig Brug for Geværet, dri-
ver en mere udviklet og intens Eksercits med det end Fod-

saaledes at den mil. Disc.
Formaal blev et stærkt Form
og blev udviklet, idet vi op-
gav den ubrugte Paarbejd-
else, at god Geværeksercits
må være nødvendig for god
Kampberedning; Individerne

endnu
folket, for hvem det vel ~~evne~~ maa siges at være Hoved-
vaabnet. Kort sagt her kunde rationaliseres efter strengt
saglige Hensyn [⊗] meget Tid vilde være vundet til det andet
saaledes at dette kunde læres til Bunds.

Vi henviser ofte til Hæren som vor Lære-
mester m. H. t. Disciplin.

Men maa Formodningen ikke paa Forhaand ta-
le for, at her har vi intet at lære. Hærens Uddannelse beteg-
nes jo ved en gradvis Udvikling fra den indledende Eksercits
i Kasernegaard til de feltmæssige Øvelser i Marker? Skulde
vi med vor Uddannelse med dens afgørende Spring fra det rent form-
givende, Specialuddannelsen paa Eksercerskolen, til Arbejdstje-
nesten om Bord kunde lære noget af Hæren, det tror jeg ikke;
~~Kunde~~ vi blot een Gang for alle ~~kunde~~ faa fastslaaet dette,
saa kunde vi faa bekæmpet det Mindreværds kompleks m. H. t.
Disciplin overfor Hæren som mangen Søofficer besattes af,
naar han ser en Deling Fodfolk. Jeg har ikke noget imod, at
vi misunder Hæren p. G. af dens langt mere regulære og derfor
lettere Opgave, men Misundelsen skal blot føre til at vi med
saameget mere Kraft kaster os over vores egen langt vanske-
ligere Opgave, Skabelsen af Arbejdsdisciplinen.

Er Opgaven imidlertid vanskelig, saa er
en Beskrivelse endnu mere vanskelig for en militærpædagogisk
Analfabet som jeg. men jeg skal forsøge at frenehve enkelte

Først Tonen, den som skaber Musikken.

Den maa være saglig, man maa tale om Genstanden for Arbejdet som Ingeniøren der giver Besked til sin Arbejder eller Konstruktør, og under Arbejdets Uåførelse maa man følge det interesseret, vurderende, vejledende, paaskønnende eller let dadlende.

Og med Saglighed følger Ro og Afdæmpethed, man kan ikke være saglig, naar man raaber op. Alt forlænge har p. Gr. af en Uskik fra Kadetskibet den højstraabende Officer været den bedste. ~~Ligeledes Uaflyt, vi vilde sætte et Føllem~~

Dermed er ikke givet nogen Tilslutning til den gængse militærpedagogiske Lære, at man altid skal være rolig.

Intet er mere drøbende end den, der altid har den samme Form, han virker som en Maskine paa Folkene, han byder ^{dem} Vingen Overraskelser, nej deskal mærke at det er levende Mennesker, de har for dem, der kan opfyldes af berettiget ^{men skæbne} Harmen over en Forsyndelse, der kan virke forstyrrende ind paa Opnaelsen af det fælles MaaL.

Men den Skik, at man naar der sker et eller andet straks skal rasle en "Balle" af sig, sættende sin faglige Aare ind paa at den bliver saa god og flot som mig, tror jeg ikke har megen Værdi dels fordi den ^{er klog nok til} hurtigt finder ud af hvormeget der ligger bagved det noget grammofonagtige, dels fordi den ophidsende Handling skaber Ophidselse og i det lange Løb ~~vil~~ vil virke nervenedbrydende.

Tonen skal endvidere være munter, vi er af Naturen et muntert Folkefærd, men ~~det er som~~ mangan Befalingsmand tror, at han altid skal være dødsens alvorlig, ellers mener han, at hans Overordnede tror at han ikke tager Tjenesten alvorlig, men de to Ting har selvfølgelig intet med hinanden at gøre, ingen har maaske taget sit Arbejde alvorligere end Klovnens Grock.

Jeg nævnte før det "fælles MaaL" og her mener jeg den afgørende Forskel fra for 15 Aar siden ligger og den væsentligste Grund til at foretage en Kursændring.

4

Dette nye er det, der endelig bliver fastslaaet naar det nye Lovforslag bliver vedtaget og som har faaet sit bedste Udtryk hos Hartvig Frisch~~ø~~ naar han siger: " Arbejdere! har I ikke noget at forsvare."

Det er ikke længere en Samling uvillige, kontrært indstillede Vpl. man faar ind, men Folk som ser med en ganske anden Interesse og Velvilje paa Marinen, men saa kan de ogsaa vente at Marinen, d. v. s. vi ser anderledes paa den.

Det Synspunkt vi i højere Grad skal anlægge efter, at Folkets Flertal er positivt indstillet m. H. t. Forsvaret er, at de Værnepligtige er vores Arbejdsgivere, de er kommet herind for under vores Ledelse at forsvare fælles og egne Interesser og ikke som forhen nødtvungne gaaet ind for at forsvare Overklasseinteresser.

Men er hans Indstilling en anden, ^{er} saa ² ¹ han selv og ¹ saa, en anden, ikke alene er han mere oplyst, men han er Individualist. Den radikale liberale Individualisme har nu sat sit Præg paa det bredere Lag; at det først er sket nu skyldes jo det kendte Forhold at enhver Bevægelse, der begynder i Overklassen kun langsomt bevæger sig nedefter. Man kan have forskellig Mening om det heldige i dette, men man kan ikke stampe imod man maa tage Forholdene som de er, og indrette sig derefter. Vel er der i Tiden Bevægelser i modsat Retning, men vi maa ikke lytte til sandanne Særrørelser, Folkets - d. v. s. Folkets Flertals-Vilje er vor Lov. Det er min Opfattelse at Marinen altid har holdt sig uden for Særpolitik, vel allerede af den Grund at saa risikerer man ikke at holde paa den forkerte Hest, som Hæren, da den knyttede sig til det gamle Højres Krav om Københavns Forsvar, noget som Hæren vel næppe endnu har forvundet Følgerne af.

Nej Marinen har altid søgt at være i Pagt med Tiden lige fra vi imødekom national Selvfølelse ved at indføre Dansk som Undervisnings- og Kommandosprog indtil vi nu silst tilfredsstillede Tidens Vitaminhunger ved at indføre Smør.

Og med Individualisme følger Følelse af sit eget Værd, den danske Arbejder ved at han er dygtig. men dette ude-

En stor Børdel har de yngste Officerer jo ~~de~~ frem for os andre derigennem, at de paa et tidligere Tidspunkt og paa en langt bedre og mere intim Maade kommer i Forbindelse med Folkene og lærer den nødvendige Menneskekundskab.

Et andet Forhold som ligeledes er af endnu ^{ubestemt} ~~uført~~ Dato, og som ogsaa vil berettigge til en Kursændring, er det, at vi ved den foreslaaede Andring af Værnepligtsloven af 1912, vil faa udskudt flere straffede Personer, ^{nemlig de} der har faaet mellem 4 og 8 Mdr. i Forbindelse med Tap af borgerlige Rettigheder. At man af rent marineegoistiske Grunde ~~sikkert~~ ^{vare} burde gaae længere ned, er ^{visst ikke tvivlsomt} ~~noget andet~~, men noget er jo vundet, og naar vi ved hvor meget en enkelt daarlig Mand kan betyde tror jeg at vi skal være glade for denne Bevægelse henimod den Sovjetrussiske Ordning, hvor det kun er de Personer, der har deres - ikke borgerlige - men proletare Rettigheder som har Ret til med Vaaben i Haand at forsvare Landet.

Jeg skal ikke prøve at give det Udseende af at det her fremførte er noget helt nyt, tværtimod, der er mange, der har følt, tænkt og praktiseret, som jeg her har antydnet, men vel mest blandt de yngre, da det jo er et Spørgsmaal om en vis Føling med Tidsaanden hos Ungdommer, som man ikke kan forlange hos Mennesker, som dels selv er ældre og som dels ikke har haft direkte Berøring med den Vpl. Ungdom, men Synspunktet er blot ikke generelt anerkendt, en Anerkendelse som jeg heller ikke tør haabe at faa, men hvis disse mine Ord, kunde faa en ældre Officer til at se Situationen lidt an og betænke sig lidt paa at gribe ind overfor yngre Officerer, der praktiserer som her nævnt, vilde meget være vundet, bl. a. det at den yngre friere vilde kunne udfolde sig, være mere unæmmet af den os alle iboende Autøritetstro.

Disse løst skitserede Bemærkninger kan nødvendigvis kun blive Retningslinier, som ofte er trukket stærkt op for at pointere Hensigten, man kan jo ikke tage Forbehold hele Tiden og mangen Overgang er kun en Nuance, ~~og~~ jeg vil anbefale dem til den høje Forsamlings Velvilje.

Man vil saaledes kunde forstaa at jeg ~~er~~ ^{maa være} uenig med Orlogskaptajnen paa mange Punkter og jeg skal derfor inødegaa nogle enkelte Ting ved - i den Hensigt at faa dem alle med - at benytte mig af den Systematik som Orlogskaptajnen, som den skolede Militærpædagog har benyttet.

Først angaaende selve Hovedsynspunktet eller i al Fald et af dem. Jeg tror, at have forstaaet det saaledes:

"Fortidens Søfolk var nervestærke haardføre Mænd, Nutidens Ungdom staar aandeligt splittet, nervemæssigt svagt og taaler daarligt legemlige Strabadser.

Derfor maa vi ved kunstigt at skabe saadanne Forhold som Sejlskibsfolkene arbejdede under, søge at fremkalde den samme Type."

Først vil jeg ytre min Tvivl om at en saadan Type er nødvendig, for det er jo nemlig Spørgsmaalet og ikke om det er godt, ^{at have en saadan Type, vi har nemlig haft til Lucus.} Jeg tror der er saa megen Hensigtsmæssighed i Naturen, at Menneskene til enhver Tid nogenlunde vil svare til de Opgaver, de bliver sat til, og som er nødvendige, ellers vilde Menneskeslægten simpelt hen gaa under, og ved Betragtning af de faktiske Forhold maa man komme til samme Resultat, sammenlign Kravene til en Besætning paa vores "Ingolf" og paa dens Forgænger med Sejl, jeg vil udtrykke det saaledes, "Naar man kan give en Mand et lukket Styrehus eller en imprægneret Dragt behøver man ikke at træne ham til at kunne staa i Vand til Livet en hel Vagt."

Nervemæssigt tror jeg ogsaa at Nutidsmennesker passer bedre til Nutiden, de er nemlig ikke nervøse, i Betydningen ængstelige, forsigtige, men de har Nerver som passer til Tidens Tempo og Teknik følsomme og hurtigt reagerende.

Orlogskaptajnen priser det primitive Menneske fra Mark og Skov med de stærke Nerver, men kommer det ikke til kort naar det bliver stillet overfor moderne Teknik f. Eks. i Form af "Niels Juels" Artillericentral eller den moderne Trafik? Bliver det ikke kørt over eller faar Bøde?

Og endelig: staar Ungdommen aandeligt splittet?

Min Opfattelse er at det meget vel kender sin Livsmaal og Idealer, de er maaske ikke meget høje, men de er der, ^{og} de er saglige, og derfor nytter det ikke noget at søge at skabe, hvad Orlogskaptajnen kalder de ældgamle Idealer hos dem.

Vi husker alle hvorledes den Kadet, der aldrig havde tænkt paa at det var en Kunst at slippe helskindet ind og ud af en Dør, naar først Balletdanseren havde fortalt ham, hvorledes det skulde gøres, ofte endte paa Gulvet udenfor.

Ved denne indledende Uddannelse maa man tillige tage Danskernes udprægede Sans for det komiske i Betragtning, der oveni Købet er særlig fremtrædende hos vore Vpl., Haandværkeren og Sømanden. En Landbo kan man maaſke faa til gravalvorligt at gaa og øve sig paa at gøre omkring, men hos os opløser det sig som Regel i Grin.

Orlogskaptajnen fremsætter et Sted nogle meget lærerige Betragtninger om Ordre og særlig Paabud og Forbud hvorved der vel særlig tænkes paa skriftlige Ordre Reglementer o. l. g. og fremhæver hvor vigtigt det er at alle overholdes til Punkt og Prikke, hvorved jo underforstaas at de ikke altid bliver det.

Dette er sikkert rigtig, men til Forsvar for de der burde tilse deres Overholdelse vil jeg sige, at vi har alt for mange Ordre, Reglementer o.s.v. som enten er saa forældede eller urimelige, at ingen har tænkt at overholde dem. Jeg mindes fra Kadetskipet en Bestemmelse der saa vidt jeg husker lød:

At Vpl. maatte ryge foran for Kommandobroen, midlertidigt foran Skorstenen, Kadetter foran for Fartøjsbroen og Dæksofficerer foran for agterset Bro. Det siger sig selv at ingen tænkte at overholde den eller kræve den gennemført, men sæt ~~man~~ nu den stod lige over Bestemmelsen om Natblus paa Bjærgemær, maatte det ikke virke svækkende paa den sidste at den første ikke skulde tages højtideligt.

Jeg kunde nævne Bestemmelser om Tændstikker Ligesom Uniformsreglementet vel næppe kan siges at være fuldt og helt overholdt af mange.

Her burde rationaliseres, det virker for nedbrydende paa Respekten for Ordren altsaa Lydigheden at nogle overholdes andre ikke.

Mangt et Forbud kunde sikkert ikke staa for en ren saglig Kritik. Hvad er f. Eks. Formaalet med Forbud mod Tobaksrygning, hvor ikke saglige Hensyn som Brandfare, Opdagelse om Natten, o. lgn. gør sig gældende?

Jeg har ladet mig fortælle at den tyske Marine der vel næppe kan siges at slappe Disciplinen netop har indskærket Forbudet meget.

Iøvrigt skal jeg slutte mig til Orlogskaptajn Lichtenbergs Tak til Orlogskaptajn Moegaard fordi dette vanuendelig skellige men for Marinen saa vigtige Problem er taget op og for de mange tankevækkende Betragtninger i Orlogskaptajns Foredrag som jeg har haft stor Fornøjelse af, selv om jeg ikke kan være enig med Orlogskaptajnen i selve Hovedpunktet, det er jo netop det vi har levet efter hele Tiden, og det har jo - derom er der jo rørende Enighed - ikke været godt. Kan vi saa i 1937 komme ud af Uføret ved at hævde Hærens Læresætninger fra 1906, jeg tror det ikke, ^{at man kan gøre nye Veje med blot det samme} Nutidskost til Nutidsmennesker.

Bemærkninger i Anledning af Orlogskaptajn Mægaards Foredrag

den 19' Januar:

Nutidens Disciplin.

Mine Herrer!

Det har vakt stor Interesse, at Orlogskaptajn Mægaard har taget Emnet "Disciplin" op til Diskussion.

Jeg ved, at man Mand og Mand imellem har talt meget om det, fordi det interesserer, og selv om vi alle sammen udmærket godt ved, hvad man inderst inde forstaar ved Disciplin, saa er det alligevel rart at høre hvad Teorien, hvad Videnskaben siger derom.

Emnet er i Virkeligheden meget vanskeligt at behandle, for hvad er Disciplin? Kan nogen definere det? jeg kan ikke, men jeg kan fortælle lidt om, hvad den bestaar af, og for Nemheds Skyld vil jeg dele den i to Hovedfaktorer:

- 1) den militære Disciplin,
- 2) den Faktor, som bestaar af en hel Mængde ydre Forhold, der paavirker Disciplinen.

For at skabe en virkelig god samlet Disciplin er det nødvendigt, at begge Faktorer er til Stede. Ingen af den kan staa alene.

Den militære Disciplin, som fordrer, "at enhver ubetinget, nøjagtigt og villigt udfører sine Føresattes Ordre, og altid viser sine Foresatte og Overmænd den dem tilkommende Respekt og Agtelse i Mine, Tale og Adfærd", er efter min Mening ganske uforandret, og den skal haandhæves paa ganske samme Maade som altid.

Denne Faktor er alle vel bekendt, og den kan man læse om i Reglementerne; men derimod vil jeg gerne gaa nærmere ind paa den anden Faktor, som man ikke altid kan finde paa Tryk, og som bestaar af: personlige Egenskaber og Optræden, det gode Eksempel, Evner, Formaal, Øvelser og deres Tilrettelæggelse, Befalingsmands Duelighed, Opholds-Forhold, fysisk Arbejde og maaske en Mængde andre Forhold, som alle, udført paa rette Maade, som Resultat vil have den samlede Virkning at opbygge og understøtte Tilliden - den gensidige Tillid -.

Denne Tillid er den samme som den, Orlogskaptajn Maegaard omtaler fra Sejlskibstiden.

Den menige Mands Tillid til Chefen er ganske den samme, hvad enten han arbejdede i et Sejlskibs Rig, eller han nu sidder bag Laas og Slaa i Bunden af et moderne Slagskib.

Og omvendt maa Chefen - for at alt skal gaa godt - som altid have Tillid til, at enhver vil gøre sin Pligt og kan udføre sit Arbejde rigtigt.

Skibet som Samfund er uforandret. Kun de ydre Forhold, som Tilliden er afhængig af, vil forandre sig gennem Tiderne, nemlig de Forhold, som paavirkes af en gennem højere Oplysning forandret Indstilling, ved forbedret Hygiejne, forandrede Levevilkkaar og ved politiske og sociale Paavirkninger, - og det er enkelte af disse Punkter, jeg her gerne vil trække frem, behandle dem og deres Betydning ganske kort og vise, hvorledes Marinen af i Dag tager paa disse Forhold.

De Emner, jeg her medtager er Forhold, som i særlig Grad vedkommer min Tjeneste og mit specielle Arbejde, og som i det store og hele har Tilknnytning til Personluddannelse og de omfatter:

Formaal,

Øvelsens Tilretteleggelse og Udførelse,

Befalingsmændenes Duelighed,

Opholds- og Levevilkkaar,

Fysisk Arbejde.

Formaal. Den almindelige Indstilling gaar ud paa, at der skal være Formaal med alt, - men saa er vi jo allerede paa Forhaand noget handicappet, og det bliver saa meget svarere for os at forklare videre overfor de værnepligtige, hvad Meningens egentlig er med det hele.

Men selv uden Formaalsparagraf klarer man sig ganske godt med Grundlovens § 88, der siger: "Enhver vaabenfør Mand er forpligtiget til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar", og det skal siges til Ros for de værnepligtige, at de møder med Interesse og Lyst til at lære noget, og de vil hellere end gerne med ud overalt, hvor det gælder rene militære Øvelser.

For en stor Del gælder det derfor om at holde denne Inte-

resse vedlige, og skabe Tillid gennem Hensigtsmessighed ved Øvelsers og Arbejders Tilrettelæggelse.

Øvelsers
Tilrette-
læggelse
og Udfø-
relse. Men lige saavel som der skal være Formaal og Hensigtsmæssighed i Øvelserne, lige saavel bør der undgaaes formaalsløse Øvelser, som blot virker irriterende eller at Øvelser bliver sat i Gang blot for at faa Tiden til at gaa med noget.

Man forstaar saa godt, at Militæret ikke høster megen Ros og Anerkendelse i en Tid som denne, hvor mange Mennesker trækkes bort fra et fast Arbejde til Værnepligt, for derefter igen at kastes ud i de arbejdsløses Rækker, og selv om Militæret jo ikke kan gøre ved det, saa ved vi jo nok, hvem der i Realiteten faar Skylden, og man bør i Virkeligheden tage Hensyn til, at de værnepligtige indkaldte i saa vid Udstrækning, som det er muligt, faar det Indtryk, at de gør Nytte paa den Plads, de er sat, samt at de føler, at de har lært noget, som de rent fysisk og sjæleligt kan have Nytte af, og saaledes at de, naar de sendes hjem, vil bevare det Indtryk, at deres Ophold ved Søværnet var dem selv til Gavn.

Det synes ogsaa ulige lettere at paavirke de værnepligtige, medens de er inde, end at man bagefter ved Foredragspropaganda vil søge at overbevise dem om Værdien af deres Ophold i Tjenesten.

Man maa se den røde Raad i Uddannelsen; men saa bliver man jo noget forbavset ved at se, hvorledes Eksercerskolerne forceres igennem med et Jageri, der nærmer sig til Planløshed.

For mig er Uddannelsen paa disse Skoler ganske utidssvarende, utilstrækkelig og Formen i Virkeligheden uudholdelig.

Man luller sig hen med, at det er en Forskole til den senere virkelig store Uddannelse, hvilket jeg jo for saa vidt ikke kan benægte Rigtigheden af, - men man glemmer det meget store Antal, som ikke kommer ud til nogen videre militære Øvelser, men som blot overgaar til tilfældige Arbejder og Øvelser, - nogle faar endda overhovedet slet ikke mere

militær Uddannelse.

Man har forsøgt at faa Skolen sat op til 6 Uger, og i 1934 blev det bestemt, at den kunde vare 4 Uger; siden den Tid har kun een Skole varet 4 Uger, Resten er paa 3 Uger med 14 - 18 Arbejdsdage.

Vi jager fra Skole til Skole. Befalingsmænd er der som oftest ikke nok af. Erstatning kan ikke gives. Nogle kommer efter at Skolen er begyndt. De fleste gaar Kl. 1600, og saa staar man der med 400 vpl. og 5 Befalingsmænd.

Noget tillidsvækkende Indtryk i Starten tror jeg ikke, man giver de nyindkaldte.

Mon ikke Tiden er kommet til at lægge Skolerne om i en Form, som sikrede en mere ensartet og solidere Grunduddannelse, saa at de virkelig lærte noget, at de fik en ordentlig fysisk Udvikling, fik rettet Kroppen op og var bedre skikkede til at gaa ud til deres videre Tjeneste. Mon det ikke var bedre for alle Afdelinger? I hvert Tilfælde var det bedre for Landets unge Sønner, og derigennem sundere for Marinens Renomé.

Skolen skulde vare ca. 2 Maaneder, Stoffet for Undervisningen skulde være det samme, udvidet med Haandvaabenskydning, Brug af Gasmasker og Læren om Forholdsregler under Gasangreb samt Saarbehandling.

Man blev bedre i Stand til at udtage Besætningerne til Skibene, og man undgik disse forjagede Klinikundersøgelser af Personel til U-Baadene, som er til stor Forstyrrelse paa de korte Skoler.

Befalings Og var saa endda Befalingsmændene dygtige, kunde meget mændenes Duelighed være reddet, men Uheldet vilde, at 32-Ordnningen gav os en meget middelmaadig Underbefalingsmandsstand, som for manges Vedkommende var under Lavmaal.

Tid til at give disse Folk en bedre Uddannelse blev der desværre ikke, og set under et historisk Tilbageblik vil det formentlig ogsaa blive skrevet paa Kontoen "Tidernes Ugunst." Af Historien kunde man saa lære at tage sig i Agt, - men nej! - nu uddannes Mather til Befalingsmænd paa en saadan Maade,

at der efter min Mening er al mulig Udsigt til, at de kun kan blive daarligere end de nævrende Befalingsmænd. Matherne er menige, og skal behandles som menige, og en skønne Sag er de, efter een Vinter paa Skole, Befalingsmænd. Særlig dygtige kan de umuligt blive, og som Forbillede og Incitament til at højne de vernepligtiges Tjenstiver vil de blive slette Emner.

Her synes det ogsaa, som om Tiden var inde for at lægge denne Uddannelse i et fastere Spor, der kan sikre Marinen et Befalingsmandskorps, som kan noget.

Orlogskaptajn Mægaard talte om Incitamentør.

Det drejede sig dog her nærmest om Teorien ved den rent sjælelige Paavirkning, der appellerer til Folkenes Aresfølelse, og opildner dem til at gøre deres bedste.

Jeg kender ogsaa Incitamentør, - men af mere praktisk Art - og det er denne Ivne at kunne "skrubbe" med Folkene, at kunne sætte den Fud og Fart i Øvelserne, som er nødvendigt for et virkelig godt Resultat.

Men vore Kvartermestre er i det store og hele ikke i Stand til at gøre det, og det er fordi de aldrig har lært det; de kan ikke deres Ting til Bunds, og de har gennemgaaende aldrig lært orientlig Kommandoøvelse.

Paa den Maade vi nu uddanner Mather, begaar vi den samme Fejl igen, og de er endda meget daarligere stillet, fordi de ikke har noget særlig godt Forbillede.

Naar Marinens ældste gennem mange Aars Erfaring sagde god for og holdt paa, at man skulde have en flereaarig Elevskole saa var det, fordi de forstod Nødvendigheden af at have de unge Mennesker under Skolens Tugt og Disciplin i en Aarrekke, hvis man skulde kunne vente at gøre den til gode Befalingsmænd.

Nu kunde nogen maaske mene, at jeg vil slaa et Slag for at faa den gamle Elevskole igen. I saa Tilfælde maa jeg beklage at jeg skuffer, for jeg mener trods alt, at man bør holde fast ved Math-Institutioner, som en fast Kerne i Marinens Personel, men der maa være en Chef, som har Forbindelse med Uddannelsen og Opdragelsen, som kan følge Udviklingen

og som kan tage sig af Matherne, naar de efter Fogt vender tilbage til Holmen.

Der maa i Formen være noget, der træder i Stedet for Skolen med dens Fugt og Disciplin, noget der træder i Stedet for Skolen som et Hjem, der samler og knytter dem til deres Tjeneste og Liv i Marinen.

Hvis man vil have at de skal føle Interesse for deres Arbejde og for Marinen, saa maa vi til Gengæld ogsaa sørge for at ordne deres Forhold saaledes, at de føler, at her hører de til, og at man gerne vil have dem.

Det er ganske nødvendigt for at skabe den gensidige Tillid, som maa være til Stede.

Jeg hører næsten aldrig andet end Kritik over disse Menneskers Opførsel, Gøren og Ladén, og naar jeg tænker paa de mange, der er afskediget paa graat Papir som ubrugelige, saa maa der være noget forkert, for det er umuligt, at disse Mennesker ikke skulde kunne lære det, der bliver forlangt af en Math.

Men Fejlen er vores egen. De faar en daarlig Start med en alt for kort Eksercerskoleuddannelse, og derefter gaar de mere eller mindre for Lud og koldt Vand; der findes i alt Fald ingen Plan for deres videre Uddannelse.

Ophold
og Leve-
vilkaar.

Deres Ophold og Levevilkaar paa Holmen synes ogsaa noget tilfældigt, - mod Fradrag i Lønning kan de bo og spise paa Kasernen, men der er vist ikke mange, der benytter sig af det, - nærmest fordi der ikke er noget tiltrækkende ved at være der. Trods det som man paa eget Initiativ har gjort paa Kasernen for at forbedre disse Forhold.

Det er en ganske naturlig Følelse, at man gerne vil hygge sig, naar man har fri. - Den Følelse har vi alle, og den har Matherne ogsaa.

Derfor skal det Sted, hvor man forlanger, de skal bo, eller som man byder dem som Hjem, i tilstrækkelig Grad have Præget af et Hjem, saa de har Lyst til at være der.

En Bemærkning som denne, at det jo er frivilligt, og hvis de ikke kan finde sig i Forholdene, kan de jo gaa deres

Vej, er meget farlig. Den giver Bagslag, og vidner om manglende Forstaaelse af Personellet.

I Udlandet har man forlængst ordnet lignende Forhold paa en langt mere hensigtsmessig Maade, og overalt er Parolen den samme: Vi maa gøre, hvad vi kan for at knytte vore Folk til os, saa de føler, at her hører de til. Vi maa sørge for, at Opholdsforholdene er saaledes, at de ikke absolut søger i Land om Aftenen, og driver omkring paa Gader og Stræder til Ulempe og Forargelse for Brogerne.

Vi maa sørge for Underholdning og Oplysning saaledes at disse unge Mennesker, der endnu er i en paavirkelig Alder bliver vejledet i den rigtige Retning af os i Stedet for at de driver rundt og faar en daarlig Paavirkning udefra.

I Holland:

Faste Folk til Kolonierne
i Vlissingen
9 Maaneder Rekrutskole
3 " Specialuddannelse
bor i Skolen.

Undervisning og Kantine i Land.

Kirke i Lasten.

Gudstjeneste her hjemme paa Eksercerskoler:

Bøn, Salmesang
alm. Sang.

England:

Portsmouth, Naval Barraks
Sove, Spiseforhold
Forsamlingsaal
Sport
The-Huse - Grøens
Kantineoverskud fra Krigen.

Tyskland:

Frederichsort,
Kantine- og Krostue
Undervisning

Underholdning (Film hver Tirsdag)

Vi behøver dog ikke at gaa til Udlandet for at se denne Indstillingsform. Hæren har forlængst betraadt disse Veje, og har i deres Lejre ved Møllekomst af K.F.U.M. og Dannevirke faaet indrettet Soldaterhjem med forskellig Underholdning, Undervisning, Kaffeudskænkning m.v.

Deres Indstilling i Hæren er at arbejde for fuld Kraft, naar der skal arbejdes, og saa give fri, samt sørge for rigelige og gode Hvileforhold. De er paapasselige og haardhændede i deres Arbejde og Disciplin, men til Gengæld er de meget omhyggelige, naar det gælder deres Folks Velfærd, hvoraf Kompagniets Slagkraft afhænger i uhyre Grad.

Direktiver fra Overkommandoen giver Retningslinier for Undervisning, Oplysning og Paavirkning, til den Hensigt at skabe Forstaaelse og et bedre Forhold mellem Hæren og Befolkningen.

I Skibene er der jo Grænser for, hvad der kan gøres for de værnepligtige. I alt Fald kan der ikke saa godt være Forsamlingsstuer og Soldaterhjem, men det er der jo heller ingen der forventer.

For Skibe gælder andre Love, men man maa da stræbe hen til at gøre Banjerne mindst mulig uhyggelige, og sørge for, at der er gode Bade- og Vaskeforhold - saavel for personlig Vask som for Opvask og Tøjvask.

Hvad der er hygiejnisk nødvendigt, bør være i Orden.

I de nye Skibe bliver der jo ogsaa gjort, hvad man kan i denne Retning, men man bør i saa vid Udstrækning som muligt ogsaa følge med i de gamle Skibe.

Man maa i saa Henseende indrømme, at Gallions- og Vaskeforholdene i Kaserneskipet "Fyen" er under det tilladelige, og det er ikke noget godt Første-Indtryk nyindkaldte faar.

Artikkel i Ekstrabladet:

"Solstraalefortælling"

moderne, uhygiejniske Forhold,
berettiget Kritik.

Jeg forstaaer saa godt, at man vil spare, hvad man kan til militære Anskaffelser og Formaal, men det er der desværre ikke en Sjæl, der takker os for.

Tværtimod vil alle med Glæde overfalde os, hvis der er noget at kritisere, og i Særdeleshed som her, hvor man sparer paa Bekostning af Mandskabets Sundhed og Velfærd.

Det er en Kritik, som er umulig at tilbagevise, og som det vilde være meget uheldigt, vi udsatte os for netop nu.

Fysisk
Arbejde.

Til Slut vilde jeg gerne tilføje et Par Bemærkninger om fysisk Arbejde, i Relation til Orlogskaptajn Mægaards Indlæg Om Betydningen af det særlige Arbejde i de gamle Sejlskibe, men for ikke at spille Tiden ved gennem lange Omveje at komme frem til mit Maal, vil jeg hellere springe i det straks og sige, at det, jeg stræber hen til at tale om, er den fysiske Uddannelse og Træning.

De værnepligtiges Tjeneste og Arbejde varierer lige fra Stillesiddens ved Skrivebord til haardt fysisk Arbejde paa Fyrplads, ved Ammunitionsopbejvning, Arbejde med Miner eller lignende. Men alle trænger de til fysisk Træning; den ene fordi han sidder stille, den anden fordi han arbejder haardt ved eensidigt Arbejde.

Tag et moderne Artilleriskib, Med Undtagelse af Ammunitionsfolkene er saa godt som alle i stillestaaende eller -siddende Stillinger. Afstandsmaalerfolk, Talerørsfolk, Indikatormand, Højde- og Sidesillere, alle staar eller sidder de paa Grund af deres mekaniske Arbejde ret roligt uden nogen fysisk Anstrengelse, men til Gengæld med Nerverne anspændt og paa Højkant.

Der er ingen som netop disse Mennesker, der trænger til Afledning til Afslappelse og Beroligelse af Nervesystemet,,

og det gøres i Virkeligheden kun gennem fysisk Træning. Men foruden denne Beroligelse af Nervesystemet udvikler den fysiske Træning dem ogsaa til større Effektivitet i deres Arbejde.

Det er en almindelig kendt Sag, at Legemesøvleser, foruden at styrke Legemet, gør det smidigt og hurtigt, ogsaa skærper Sanserne og øger Koncentrationsevnen.

Alle større Gymnastikskoler udfører Forsøg og Prøver, og det er meget let Sag at maale den Forbedring, der finder Sted i Øyne til Opfattelse af Lys og Lyd eller i det hele taget, i Øyne til at koncentrere.

I Tyskland var man endog inde paa at undersøge Legemesøvelsernes Indvirkning paa Afstandsmallerfolkenes Maaleevne.

Men Legemesøvelserne har to Linier

1) den rent disciplinerende, formgivende Gymnastik i Salen, der skal tjene til at rette Ryggen og faa den op med Hovedet, foruden at man i Redskaberne kan træne i Modøvelser.

2) Den anden Linie er den frie Idræt, hvilken jeg gerne vil omtale lidt nærmere, da den frie Idræt maaske ikke altid bliver rigtig forstaaet og værdsat efter Fortjeneste.

Den frie Idræt er Legemesøvelser med de frie ubundne Bevægelser i Løb. Spring og Kast.

Det er om jeg saa maa sige et helt Fag for sig selv indenfor Legemesøvelserne, og da det foregaar ude, er frit og ubundet i hele sin Form, er det ganske naturligt, at alle gaar til Arbejdet med Liv og Lyst, og i Konkurrencen sætter ind med fuld Ydeevne.

Derfor er den frie Idræt netop noget af det, vi har Brug for - det er Øvelser, som Folkene er glade for, giver dem Arbejdslyst og derved større Arbejdsevne.

Er man i Land, kan man lade Gymnastik og Idræt gaa Haand i Haand. ~~Er~~ man om Bord, bør Besætningen ud over den daglige Motion mindst een Gang om Ugen paa Landjorden og strækkes ordentlig igennem - de har godt af det, og de kan lide det.

Disse Øvelser kan være Marchture, Fodture, Sport eller Idræt,

afhængig af Forholdene, men de kan ogsaa være Fartøjsøvelser, Vaabensøvelser, Svømning m.v..

Jeg har før hørt den Bemærkning: giv os noget der erstatter den legemlige Træning Folkene fik i Sejlskibene, - og jeg kan svare, det har vi. - Vi ejer det gennem Gymnastik og Idræt, og vi skal bare benytte det.

Jeg har ofte syntes, at man i høj Grad negligerede den enkelte Mands legemlige Uddannelse, en Uddannelse han i Virkeligheden havde Krav paa, eller som i hvert Tilfælde Landet kunde kræve, blev gjort ordentlig, naar de unge kom ind for at aftjene deres Vernepligt. Jvnfr. Hitlers Bog "Mein Kampf", hvor han netop siger, at det vigtigste er først at uddanne legemligt.

Det synes ogsaa ganske naturligt, at enhver vernepligtig blev tilstrækkelig legemlig uddannet, inden han udgik til sin Afdeling, hvor man saa kunde faa Fornøjelse og Nytte af at faa en velinstrueret og veluddannet Mand.

Men med dette forcerede Tempo hvormed vi jager igennem en Eksercerskole, kan der ikke være Tale om en Uddannelse - højst en Gennemgang.

Jeg mener, at man gennem Legemsøvelser - organiseret paa en fornuftig Maade - vil vinde i Arbejdslyst og Arbejdsevne, og dette vil da igen bidrage sit til at skabe Basis for den naturlige Disciplin, som vi alle stræber efter.

Jeg ved godt, at der endnu findes Skeptikere, der vil sige, at den frie Idræt er disciplinbrydende, og at overdreven Anvendelse heraf derfor er farlig for vor Uddannelse. -

Jeg skal hertil blot sige, at dersom Idrætten i visse Tilfælde har syntes mindre vel egnet for Disciplinen, saa vil det sikkert vise sig, at der er fordi det hele har været daarligt organiseret. En vel tilrettelagt Idræt kan ikke skade Disciplinen; den vil tværtimod oparbejde og understøtte et naturligt og godt Samarbejde.

Naar jeg kort resumerer disse Punkter, jeg her har behandlet, ser man, at det i store Træk drejer sig om Personluddan-

nelsen, og Forhold der vedrører denne; men da disse Forhold for mig staar i meget nøje Tilknnytning til Forudsætningerne for at skabe en god Disciplin, har jeg for mit Vedkommende valgt disse som mit Bidrag i Diskussionen om Nutidens Disciplin.